

А.М. Волосов, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Суттєві зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві, вимагають відповідного оновлення системи вищої освіти, однією зі складових якого є перехід до інноваційної педагогічної діяльності. Головною метою такого оновлення має стати забезпечення відповідності змісту й якості освіти новим соціальним вимогам, відповідно до реалій сучасності і перспективних тенденцій науково-технічного і соціального прогресу.

Інновація в педагогічному процесі є введенням нового в: цілі і зміст освіти; методи і форми навчання і виховання; організацію і технологію спільної діяльності педагога і студента; управління всією системою освіти.

Інноваційна педагогічна діяльність викладача є комплексним, цілеспрямованим процесом, який полягає в створенні, розповсюдженні і послідовному використанні педагогічного нововведення. Метою останнього є задоволення потреб людей в нових засобах, що спричиняють якісні зміни системи організації навчальної діяльності у вчч і способів забезпечення її ефективності, стабільності і життєздатності. На жаль, педагогічні інновації у вищій школі запроваджуються поки що надто повільно через об'єктивні й суб'єктивні причини. У переважній більшості ВНЗ відсутнє як таке інноваційне середовище, тобто і певний морально-психологічний стан (зорієнтований на педагогічну творчість), і комплекс засобів організаційного, методичного, психологічного характеру, які б забезпечували широке й активне введення інновацій в навчально-виховний процес. Проте у вищій школі є нагальна потреба забезпечення інноваційної спрямованості педагогічної діяльності. Зміна освітньої парадигми обумовлена основним протиріччям сучасної системи освіти, яке полягає в суперечності між значними темпами приросту знань сучасного світу і обмеженими можливостями їх засвоєння індивідом. Це протиріччя змушує освітню теорію відмовитися від досягнення абсолютного освітнього ідеалу (всебічно розвиненої особистості) і перейти до створення нового ідеалу – максимального розвитку здібностей людини, здатної до саморегуляції і самоосвіти.

Досягненню вказаної мети сприяють головні напрями інноваційного навчання: особистісний підхід, першочерговість творчості, використання новітніх інформаційних технологій, гуманізація і гуманітаризація освіти.

Перспективи використання особистісного підходу в освіті були предметом філософських, психологічних й багатьох інших досліджень минулого сторіччя як зарубіжних, так і вітчизняних науковців і педагогів.

Особистісно-орієнтований підхід є не тільки визнаним світовою педагогічною спільнотою, але й пріоритетним для всіх форм сучасної освітньої системи. Це означає, що в центрі навчання знаходиться навчальна діяльність, а не процес викладання, пізнавальна діяльність студента, яка б максимально враховувала його інтереси, індивідуальні можливості і здібності.

Особистісно-орієнтоване навчання є такою освітою, яка забезпечує розвиток і саморозвиток особистості студента, виходячи з його індивідуальних особливостей як суб'єкта пізнання й предметної діяльності. Центром уваги особистісно-орієнтованого навчання є унікальна цілісна особистість, яка прагне до максимальної реалізації своїх можливостей, відкрита для сприйняття нового досвіду, здатна на усвідомлений і відповідальний вибір в різноманітних життєвих ситуаціях. Особистісно-орієнтовані технології створюють передумови для співпраці, творчості і повної реалізації студента як особистості та фахівця з обраної сфери професійної діяльності.

Досягнення педагогічної мети виховання творчої, високопрофесійної особистості, яка вміє чітко виражати власні думки, виявляти ініціативу, знайти оптимальне рішення в неординарних ситуаціях ускладнюється тим, що сучасному освітньому процесу (теоретичній, науково-дослідній і практичній складовим) властивий масовий характер, тоді як процес пізнання і розвитку є індивідуальними. Крім того, як і раніше, викладач часто є керівником, який не сприяє розвитку самостійності й ініціативи студента. Подоланню цих суперечностей сприятиме індивідуалізація навчання на основі особистісно-орієнтованого підходу до побудови моделі освіти, який припускає цілеспрямований розвиток особистості, управління процесом навчання самим студентом, перетворення самостійної роботи на самоосвіту, саморозвиток.

Особово-орієнтований підхід передбачає посилення індивідуалізації не тільки навчання, але й пізнавальної сфери, для розвитку особи, яка навчається, заміни моделі відносин «суб'єкт-об'єкт» на «суб'єкт-суб'єкт» відносин викладача та студента.